

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 13:00 uur d.d. **02-04-2020** – 13:00 uur d.d. **03-04-2020**

(IenW) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Nederlanders houden zich goed aan de coronamaatregelen, blijkt uit een recente peiling van onderzoeksbureau I&O Research. Maar liefst 99% houdt zich aan de anderhalve meter afstand.
- Er wordt wederom met grote spanning uitgekeken naar het weekend. Centrale vraag: 'is de noodzaak zoveel mogelijk thuis te blijven voldoende ingedaald bij mensen, ook bij 20 graden?' Het Kabinet verwacht dat een waarschuwing vooraf en allerlei communicatieve en preventieve maatregelen dit keer voldoende zal zijn.
- Er is daarbij ook een indringende andere 'stok achter de deur' voor mensen om zich te gedragen: de waarschuwingen dat er mogelijk al snel meer dan 2.400 IC-bedden nodig zullen zijn indien de toestroom van patiënten aanhoudt. Meer 'achter de schermen' verhalen vanaf de IC alsook interviews met mensen die net zijn hersteld, zouden moeten helpen bij het maken van de juiste keuze van mensen dit weekend.
- V&VN trekt aan de bel. Voorzitter Gerton Heyne hekelt de manier waarop politici tegen elkaar opbieden over het aantal benodigde IC-bedden: "Het lijkt wel een veiling, een koehandel. Doe even normaal, het is niet reëel; ga eens praten met die ic-verpleegkundige!" volgens de verpleegkundigen kan de kwaliteit van zorg niet gewaarborgd zijn bij de circa 3.000 bedden die nu worden besproken.
- De verliezers van de coronacrisis komen weer wat indringender in beeld: kwetsbaar kinderen die van de radar zijn gevallen voor scholen; daklozen; mensen die onder druk worden gezet gewoon te komen werken; zorgpersoneel dat zich moet laten bijstaan door psychologen om de zware kar te kunnen blijven trekken; verpleeghuizen waar angst heerst bij besmette ouderen, andere bewoners en verplegend personeel; ondernemers die het niet lang meer volhouden; zieke mensen met uitgestelde behandelingen, enz. Het steeds terugkerende mantra "Het medicijn is schadelijker dan de kwaal" is weer volop te horen!
- Nederlanders maken zich steeds meer zorgen om gezondheid, werk en dierbaren nu het einde van de crisis nog niet in zicht is. Volgens RTL Nieuws 'hakt de coronacrisis er bij velen in'. Er is een roep om meer positieve berichtgeving. 'Communiqueer ook over aantal genezingen.'
- Ook ondernemers maken zich zorgen. Vooral over hun inkomen. Ze hebben veel moeite met het indienen van steunaanvragen en sommigen denken ook de aangeboden steun niet genoeg zal zijn. Tevens zijn er toenemende geluiden dat flexwerkers en zzp'ers ondanks steunmaatregelen hard getroffen worden. Verder klinkt er meer kritiek op de NOW-regeling, en laait opnieuw de discussie op of het op slot gooien van de economie niet juist schadelijker is voor de gezondheid.
- Wat betreft Nederlanders in het buitenland schrijven de media over het aanmeren van MS Zaandam en MS Rotterdam in Florida; repatriëringsvluchten; de wens van de Kamer voor een compensatieregeling voor reizigers en over het plan van minister Kaag om Afrika te steunen bij het bestrijden van de coronacrisis. Gestrande burgers uiten hun frustratie over het gebrek aan communicatie over de repatriëring, maar er zijn ook complimenten voor het werk achter de schermen. Op social media klinkt kritiek op het plan van minister Kaag van mensen die vinden dat het geld in Nederland nodig is.

Karakterisering berichtgeving

- Wederom veel media-aandacht voor het coronavirus. Voorpagina's brengen wisselende verhalen, maar veel aandacht gaat uit naar de verschillende slachtoffers van de huidige crisis: van ouderen in verpleeghuizen tot getroffen ondernemers en thuiszittende kinderen.
- Andere invalshoeken: duiding dagelijkse cijfers RIVM; IC-capaciteit; aanpak van de overheid; de balans tussen zorg en economie (FD); Nederlandse opstelling in de EU ten aanzien van het coronafonds en eurobonds en de vraag of het voetbalseizoen van de Eredivisie vroegtijdig moet worden beëindigd.

- Tevens is er aandacht voor: coulanceregeling voor gestrande reizigers; belastinguitstel voor bedrijven;; het Europees steunpakket voor het bedrijfsleven; hulp aan Afrika bij bestrijding corona geopperd door minister Kaag; repatriërvluchten uit o.a. Bali en Australië en het aanmeren van de cruiseschepen in Florida.
- De journaals openen vanochtend met verschillende coronaberichten; niet een thema dat domineert.
- Verhalen achter de schermen bij IC's houden aan, evenals persoonlijke verhalen van mensen die zijn genezen van / herstellen van corona.
- Telegraaf schenkt de meeste aandacht aan de kritiek van V&VN op de oproepen uit de Kamer tot het verder vergroten van de IC-capaciteit.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- In Nederland zijn in week 12 van dit jaar (16 t/m 22 maart) 3.575 mensen overleden, meldt het CBS. Dat is ruim 500 meer dan in dezelfde week een jaar eerder. Het CBS vermoedt een hogere sterfte door corona, omdat 'niet iedereen die overlijdt door het coronavirus ook zo wordt geregistreerd'.

Identiteiten

- Een zes weken oude baby is met corona opgenomen in het Amstelland Ziekenhuis in Amstelveen. Het kind is daarmee een van de jongste patiënten van Nederland. Volgens de artsen is hij buiten levensgevaar maar moet hij wel uit voorzorg in het ziekenhuis verblijven.
- [REDACTED] (75) positief getest op coronavirus. Zijn situatie wordt 'nauwlettend in de gaten gehouden' aldus het AD.

10.2e

Oorzaken

- Een kwart van de coronapatiënten die in het ziekenhuis belandt, heeft diabetes. Dat blijkt uit een studie onder de eerste honderd patiënten in het Elisabeth-Tweesteden Ziekenhuis in Tilburg.
- Er zijn aanwijzingen dat mensen met overgewicht meer risico hebben op complicaties. Hoe meer vetcellen, hoe meer kans het virus krijgt om zich uit te breiden, wijst eerste onderzoek uit.

Schade

- Volgens brancheorganisatie BOVAG en datacenter RDC zakten de verkopen van tweedehands auto's in maart op jaarbasis met bijna 14% in als gevolg van de coronamaatregelen.
- Zeeuwse toeristensector hard geraakt door coronamaatregelen; nu al omzetverlies van 220 miljoen euro.
- Schade: Verwachte omzetsdaling NS tot juni €400-500 mln.
- IATA meldt dat de luchtvrachtsector in februari opnieuw te maken heeft gehad met een dalende vraag. In februari kwamen de negatieve gevolgen van het coronavirus al duidelijk naar voren. De vraag naar vrachtcapaciteit, gemeten in vrachttonkilometers (CTK's), daalde met 1,4 procent vergeleken met dezelfde periode in 2019.
- Het mondiaal luchtvrachtvervoer nam in de laatste volle week van maart (eindigend op 29 maart) met maar liefst 48% af vergeleken met dezelfde week in 2019.
- Vanwege de maatregelen tegen corona worden veel waterleidingen in gesloten gebouwen, zoals in scholen, zwembaden, kantoren, horeca en sportscholen, niet gebruikt. Daardoor kan de legionellabacterie in de leidingen ontstaan, waarschuwt waterbedrijf Vitens.

Scenario's

- Nederlandse ziekenhuizen dreigen over twee weken in de problemen te komen met de ic-capaciteit als de stijging van het aantal opgenomen coronapatiënten op deze manier doorgaat.
- Economische Instituut voor de Bouw (EIB) verwacht dat door coronacrisis zo'n 40.000 banen in bouw verdwijnen.
- Twee derde van bedrijven verwacht financiële problemen door de coronacrisis.
- De Europese Commissie stelt voor de bestaande EU-fondsen voor de landbouw en visserij maximaal te gebruiken om de inkomensgevolgen van de coronacrisis voor boeren en vissers op te vangen.

- De coronacrisis heeft een grote impact op de internationalisering van het hoger onderwijs, verwacht directeur Weima van Nuffic.
- ING verwacht dat ondernemers minder gaan investeren. Ze durven minder geld te stoppen in bijvoorbeeld machines of installaties. Ook investeringsmaatschappijen en andere geldverstrekkers zijn onzeker.
- Als de crisis lang aanhoudt, moet het kabinet overwegen de belastingschuld van ondernemers kwijt te schelden, stelt MKB-Nederland.

Informatiebehoefte

Algemeen

- 'Communiceer ook over aantal genezingen.' Uit een enquête in opdracht van RTL Nieuws, blijkt dat de bezorgdheid onder Nederlanders toeneemt door de verlenging van de maatregelen. Een psycholoog pleit dan ook voor meer positieve berichten. "Dan blijven we doordrongen van waar we dit allemaal voor doen."

Maximale testcapaciteit

- Worden er genoeg tests afgenomen? Nederlandse laboratoria staan klaar om veel extra coronatests te gaan uitvoeren. Ze zitten nu nog lang niet aan hun maximale capaciteit. Dat blijkt uit een rondgang van RTL Nieuws. Probleem is dat er op dit moment bij te weinig mensen tests worden afgenomen.

Kinderopvang

- Oproep Kinderopvangorganisaties voor meer duidelijkheid: na de kabinetsmaatregelen verlengd zijn maken zij zich zorgen over de toenemende vraag naar opvang. Want als de kinderopvang op 28 april weer open moet, zijn de scholen juist dicht vanwege de meivakantie.

Internationaal

- Steeds minder Italianen opgenomen in het ziekenhuis en op de intensive care, blijkt uit nieuwe cijfers van de Italiaanse overheid.
- Sterke stijging aantal coronadoden in Frankrijk door meetellen verpleeghuizen. Officiële sterftecijfer nu op ruim 5300: 20% hoger dan gedacht.
- Aantal IC-bedden in Frankrijk gestegen van 5000 naar 9000. Voorlopig genoeg voor alle Franse coronapatiënten die er slecht aan toe zijn.
- Amerikaanse ambassadeur: China niet eerlijk over coronavirus. Volgens Hoekstra geven de ontwikkelingen in Italië en Spanje een realistischer beeld van de besmettingstrend en hebben prognoses van zowel Amerikaanse specialisten als van het Nederlandse RIVM te lijden onder Chinese manipulatie van statistieken van besmettingen en slachtoffers.

Economie

- Sinds de coronacrisis is het aantal faillissementen nog niet opvallend toegenomen, maar het kan zijn dat we de komende tijd een stijging gaan zien., zegt hoofdeconoom van Mulligen.
- Terugkerende vraag op NUjj: hoe moeten ondernemers zonder enige inkomsten na 3,5 maand belastinguitstel, aan hun betaalverplichting voldoen?
- Stichting Vrije Recreatie (SVR) roept de overheid op om met de kampeersector duidelijker te communiceren over de positie van die sector. SVR overweegt een kort geding aan te spannen tegen de Staat.
- Dutch Digital Agencies (DDA), Bouwend Nederland en de bloemensector vragen om aanpassing van de NOW-regeling.
- De ANVR pleit ervoor dat de Nederlandse overheid één lijn trekt als het gaat om garantstelling in de reissector. Als de overheid nu overweegt om garant te staan voor de uitgifte van vouchers voor luchtvaarttickets, vraagt de ANVR om óók garant te staan voor de reisvouchers.

Desinformatie

- Aantal mensen hebben een nep NL-Alert ontvangen waarin gezegd wordt dat RIVM i.v.m. corona nu een beperkt aantal zorgpakketten aanbiedt. Er wordt aangeraden dit aan te schaffen via een site. Bericht ging

ook rond op Facebook. RIVM heeft een Facebook post gemaakt over het nepbericht en zet stappen om de website offline te halen.

Zorg

- FNV krijgt veel vragen van zorgmedewerkers of ze werk mogen weigeren als de werkgever niet kan garanderen dat het veilig gebeurt. De vakbond wil ook dat het RIVM samen met mensen uit de zorg gaat kijken naar de richtlijnen.
- Afgekeurde mondkapjes uit China waren niet voor medisch gebruik, aldus woordvoerder van Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken en een medewerker van het ministerie van Handel.

Onderwijs

- Scholen, gemeenten en zorginstellingen maken zich zorgen over de kinderen die uit beeld zijn. De VNG geeft aan dat het varieert van enkele kinderen in een kleine gemeente tot 150 in een grotere stad. In Den Haag gaat het om zo'n 400 kinderen. Wat is de werkelijke omvang van het probleem?

Rechtspraak

- Rechtszaken over moord en doodslag kunnen deze dagen geen doorgang vinden, maar een zaak over 60.000 euro van Gerard Sanderink ging wel door. Waarom?

Huislijk geweld

- Is er sprake van meer huiselijk geweld en kindermishandeling, nu het coronavirus iedereen noodgedwongen thuishoudt? Het aantal meldingen is nog niet toegenomen, maar de betrokken instanties maken zich zorgen.

Nederlanders in het buitenland

- Op de sociale media kanalen van BZ vragen over repatriëring van Nederlandse reizigers: wanneer kunnen zij terugkeren naar Nederland en moet men bij thuiskomst in quarantaine.
- Vragen die VWS webcare vaker ziet: "Kunnen wij ook niet beter overal en altijd mondkapjes gaan dragen?"
- RIVM, Rijksoverheid en BZ krijgen vragen over mensen die uit het buitenland via Schiphol Nederland binnen komen: wanneer kunnen ze terugkeren; moeten zethuis in quarantaine; wordt hun temperatuur gemeten op het vliegveld? Ook praktische vragen als: met hoeveel mensen mag je nog in de auto? Aanhoudende vragen over identiteiten en slachtoffers: "Waarom wordt het aantal coronapatiënten per gemeente niet meer gemeld door RIVM?" En: graag een grafiek met mensen die zijn hersteld/genezen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Algemeen

- Nederlanders zeggen zich goed aan coronamaatregelen te houden. 99% houdt zich aan de gevraagde anderhalve meter afstand, blijkt uit een peiling van onderzoeksbureau I&O Research en Universiteit Twente.
- Stormloop op mondkapjes in Staphorst die eerder bestemd waren voor het ministerie van VWS. Omdat ministerie niet reageerde besloot bedrijf de kapjes aan particulieren te verkopen.
- Door de coronamaatregelen is er voorlopig geen fileprobleem. De verkeersdrukke is gehalveerd en het aantal files is gedaald met 99%.

Zorg

- Noodoproep beroepsvereniging van verpleegkundigen (V&VN): '2400 IC-bedden is het maximum, meer is een illusie'. De V&VN staat kritisch tegenover de roep uit de politiek om 3000 bedden, zoals die onder meer werd verwoord door PVV en PvdA. Ook vanuit de ziekenhuizen wordt kritisch gereageerd.
- Instituut voor Psychotrauma ARQ IVP heeft een landelijk contactpunt geopend voor zorgprofessionals die door de coronacrisis psychosociale ondersteuning nodig hebben.
- In het Ziekenhuis de Gelderse Vallei worden patiënten sinds deze week ook geholpen door legerartsen.
- 150 iPad's voor coronapatiënten in Achterhoekse ziekenhuizen die geen bezoek meer mogen ontvangen.

Nederlanders in het buitenland

- De Tweede Kamer pleit voor een compensatieregeling voor Nederlanders die door de virusuitbraak niet weg kunnen uit het buitenland. Zij maken meer kosten door langer verblijf dan gepland en moeten een eigen bijdrage betalen voor de repatriërvluchten. De VVD ontbreekt als enige partij op die Kamervragen, maar geeft desgevraagd aan ook voorstander te zijn van de coulanceregeling.
- Passagiers aan boord van de cruiseschepen Zaandam en Rotterdam die voldoen aan de Amerikaanse richtlijnen om te mogen reizen, vliegen na aankomst in Fort Lauderdale zo snel mogelijk naar huis. Aan boord bevinden zich negentien Nederlanders.
- KLM gaat bijna 2000 Nederlanders terughalen uit Australië en Nieuw-Zeeland.

Veiligheid

- Politievakbond ACP wil dat verdachten verplicht meewerken aan een coronatest als de politie dat nodig vindt. Ook moeten agenten de mogelijkheid krijgen om zichzelf te laten testen.
- 'Liquidaties uitgesteld door coronacrisis.' Afrekeningen in het criminele circuit worden uitgesteld omdat straten leger zijn en de pakkans groter aldus de voorzitter van de Nederlandse Politiebond.
- Verschillende stranden en recreatiegebieden aan de Hollandse kust worden komend weekend afgesloten.

Kindertelefoon

- Sinds scholen gesloten zijn 40% meer gesprekken. Vooral over angst, verveling en gebrek aan structuur.

Wonen en bouwen

- Bouwend Nederland pleit voor Deltaplan bouw om kabinetsambities wonen, mobiliteit en klimaatakkoord te halen.

Arbeidsmarkt

- Veel zorgmedewerkers vragen FNV of ze werk mogen weigeren als de werkgever niet kan garanderen dat het veilig gebeurt. Dat zegt de vakbond na overleg met VWS over het tekort aan beschermend materiaal. FNV noemt het verontrustend dat de situatie niet beter is geworden sinds het overleg vorige week.
- Werkgeversvereniging AWWN vraagt werkgevers om de lange termijn leidend te laten zijn bij het maken van keuzes van vandaag (behoud van werkgelegenheid) en vakbonden om flexibiliteit en creativiteit in overleg over nieuwe en bestaande cao's.
- Nederlandse Vereniging van Banken vindt dat er een algemenere regeling moet komen voor sectoren in plaats van voor individuele bedrijven 'mensen zitten nu verlegen om geld'. Eerder riep CEO Wiebe Draijer van Rabobank al op bedrijven sector- of branchegewijs te steunen.
- Bedrijven en deskundigen krijgen steeds meer signalen dat een groeiend aantal werkenden last heeft van spanningsklachten. Niet even bijkletsen bij de koffieautomaat, je ergonomisch verantwoorde bureaustoel missen en afgeleid worden door je spelende kinderen of kat in plaats van je collega's: we moeten de komende weken blijven thuiswerken. Dat wringt dat bij steeds meer werkenden.
- Bij vakbonden CNV en FNV zijn de afgelopen weken allerlei vragen en klachten binnengekomen over het gedwongen opnemen van vakantiedagen. Veel werknemers zijn niet blij met het verzoek van hun baas. Volgens arbeidsjurist Pascal Besselink van DAS hoeven ze daar dan ook geen gehoor aan te geven.
- Radboudumc gaat de gezondheidseffecten onderzoeken van thuiswerken.
- KLM houdt vast aan het plan om tijdelijke contracten niet te verlengen. Als KLM flexwerkers en tijdelijk personeel aan boord moet houden, zijn gedwongen ontslagen niet uitgesloten. Ook Reisorganisatie TUI is bezig met een grote ontslagronde van piloten en cabinepersoneel.

Economie en bedrijfsleven

- Autoriteit Consument & Markt (ACM) komt met richtlijnen voor tegoedbonnen (vouchers) voor reizen, evenementen en andere producten die niet kunnen doorgaan of worden geleverd.

- ILT roept bedrijven op om zich te melden als zij handdesinfectiemiddelen produceren onder de 'Tijdelijke vrijstelling handdesinfectie'. De Inspectie wil via deze meldingen een zo compleet mogelijk beeld krijgen van bedrijven die werken onder de vrijstelling.
- Muziek- en sportverenigingen zeggen dat mensen hun abonnement opzeggen, ondanks een oproep van minister Koolmees om dat juist niet te doen.
- Umicore - een materiaaltechnologie- en recyclagegroep - verwacht bepaalde investeringen uit te stellen naar aanleiding van de maatregelen om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Het grootste deel van de recyclingfaciliteiten blijft operationeel.
- Vanuit het hele land melden tientallen autobedrijven en ondernemingen zich aan om drie maanden lang gratis auto's ter beschikking te stellen aan zorgpersoneel. Inmiddels rijden er al bijna 500 wagens rond waarmee de zorghelden van en naar hun werk gaan.

Havens/Maritiem

- Brancheorganisatie binnenvaart BLN-Schuttevaer strijdt tegen 'coronaclausules' en prijsdumping.
- De haven van Amsterdam heeft verschillende rederijen toestemming gegeven om riviercruiseschepen aan te meren bij de Passengers Terminal aan de Piet Heinkade achter het station 'tot de situatie over is'.
- De lockdown van Frankrijk heeft grote gevolgen voor schippers en scheepvaart. Op alle grootschalige Franse vaarwegen, inclusief de Boven-Rijn, zijn de bedieningstijden nu tot nader bericht beperkt.

Luchtvaart

- Vrachtafhandelaars op Schiphol dreigen in grote betalingsproblemen te komen, indien Schiphol als huurbaas niet de helpende hand biedt.
- Schiphol geeft verder invulling aan kern Schiphol en houdt enkel de D, E en F pier in gebruik. De B pier blijft deels toegankelijk voor de gates waar reizigers met een bus naar het vliegtuig gebracht worden. De overige gates op de B pier en de volledige C, G en H/M pier zijn buiten gebruik.
- Tweede Kamerlid Van Kooten (Onafhankelijk) heeft Kamervragen ingediend over COVID19 patiënten aan boord van vliegtuigen uit coronabrandhaard New York. Passagierslijsten moeten worden gecheckt en vliegeregime aangepast! De vragen zijn mede ingediend door Kamerleden Wilders (PVV), Krol (50PLUS), van der Staaij (SGP en Baudet (FvD).
- De Franse overheid is niet van plan te morrelen aan de huidige structuur van Air France-KLM. Dat heeft de Franse minister van Financiën gezegd. Frankrijk werkt aan een noodplan om de maatschappij te helpen.
- Princess Juliana International Airport op Saba is gesloten om geld te besparen.
- IATA bedankt Nederland op Twitter voor het tijdelijk toestaan van het verstrekken van vouchers door luchtvaartmaatschappijen als compensatie voor vliegtickets.
- Qatar Airways Cargo verhoogt zijn vrachtluchten van en naar Nederland voorlopig van 9 naar 34 diensten per week vanwege de coronacrisis.

Spoor/OV

- Cijfers van het CBS en Translink laten daling van bijna 90% zien van het dagelijks aantal instappers in het OV in de tweede helft van maart 2020 t.o.v. een vergelijkbare dag in 2019.
- ROVER roept vervoerders nogmaals op om reizigers een eenduidige mogelijkheid te bieden om OV-abonnementen te pauzeren, zoals we dat ook bij sportscholen en bioscopen zien.
- CNV Vakmensen wil een pauze van minimaal een jaar voor aanbestedingen openbaar vervoer.

Defensie

- Voedselbank Haaglanden gaat na enkele weken van sluiting weer open en krijgt hierbij ondersteuning van Defensie.
- De Koninklijke Luchtmacht is bezig met de productie van speciale deuropeners voor de politie, waarmee het risico op coronabesmetting kan worden verminderd.
- Een groot deel van de bemanning van het vliegdekschip USS Theodore Roosevelt gaat op Guam van boord i.v.m. een corona-uitbraak op het schip.

Cultuursector

- Er zijn steeds meer geluiden die gaan over dat Het Rijk en gemeenten meer moeten doen voor de niet gesubsidieerde culturele sector. De meerderheid van de acteurs, muzikanten, technici, schilders en schrijvers voldoet niet aan de voorwaarden om voor de huidige maatregelen in aanmerking te komen.

Koninkrijksrelaties

- Amnesty International vindt dat de autoriteiten van Curaçao mensen in vreemdelingendetentie vanwege de coronacrisis vrij moeten laten.

Kwetsbare groepen

- In de lokale media en op social media nog steeds veel aandacht voor daklozen en manieren om hen te helpen. Ook is er aandacht voor de ondersteuning van minima middels inzamelingsacties, voedselpakketten.

Integratie

- Op veel plekken in Nederland klinkt vandaag de oproep tot het islamitische middaggebed uit de luidsprekers van moskeeën. Ze roepen de moslims op om thuis te bidden.
- Er komen veel vragen binnen bij de coronahelpdesk voor statushouders.
- Maatschappelijke organisaties zijn bang dat het integratieproces van asielzoekers en vluchtelingen in de samenleving door de landelijke maatregelen wordt vertraagd.

Betekenisgeving

Peilingen/enquêtes

- Opiniepeiling EenVandaag: 18% van de ondernemers vreest failliet te gaan; Voor 34% is het niet duidelijk of ze in aanmerking komen voor overheidssteun en 37% van de deelnemers verwacht in financiële problemen te komen door de coronacrisis.
- Het aantal Nederlanders dat bang is besmet te raken met corona is in een paar weken tijd flink gestegen. Waar begin vorige maand 5% er nog voor vreesde, was dat eind maart 20%.
- Nederlanders maken zich steeds meer zorgen om gezondheid, werk en dierbaren. De coronacrisis hakt er bij velen in. En mensen gaan zich steeds meer zorgen maken, nu niet precies duidelijk is wanneer de crisis voorbij is. Dat blijkt uit een enquête van DVJ Insights in opdracht van RTL Nieuws.
- Helft van de jongeren tussen de 18 en 25 jaar voelt zich eenzamer door de coronacrisis. Dat percentage ligt een stuk hoger dan bij bijvoorbeeld ouderen, meldt onderzoeksbureau I&O Research in samenwerking met de Universiteit Twente (UT).

Arbeidsmarkt

- Evert Verhulp (UvA en lid van de commissie Borstlap) vraagt zich af of het noodpakket van de regering goed uitpakt voor flexwerkers. 'Veel mensen vallen nu buiten de boot en voor zzp'ers worden terecht allerlei maatregelen verzonnen.'
- KLM blijft onder vuur liggen op sociale media. Volgens de FNV moet KLM, nu het steunpakket is er, tijdelijke medewerkers in dienst houden in deze onzekere tijden.
- Noodkreet op sociale media: Laat UWV WW termijn bevroren gedurende coronacrisis. Termijn blijft nu doorlopen, terwijl nu kans op werk, speciaal voor 50+ nihil is. Dit is niet redelijk. Mensen zijn radeloos en komen buiten hun schuld in armoede na het verstrijken van de termijn.

Politiek

- Media en columnisten oordelen snoeihard over hoe Nederland in Europa er 'met gestrekt been invloeg' in de discussie ten aanzien van Zuid-Europese landen die financiële steun nodig hebben om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. Het overheersende sentiment is dat het plan voor het 'vrijwillige' coronafonds

van 10 tot 20 miljard euro, met een bijdrage van één miljard van Nederland, onderdeel is van een charmeoffensief van premier Rutte en minister Hoekstra. Maar door de lompe opstelling van vorige week, staat Nederland feitelijk al achter.

- Het nieuws dat minister Kaag geld vrijmaakt voor bestrijding van corona in Afrika kan op social media op bijna 2000 reacties rekenen. 75% van de reacties is negatief. De teneur: geld is in Nederland nodig om coronacrisis te bestrijden; Nederland is te klein om Afrika te helpen; er gaat al veel geld naar ontwikkelingssamenwerking. Positieve geluiden: goed dat Nederland kijkt naar wereldwijde bestrijding.
- Ondanks de coronacrisis willen Nederlanders niet dat het kabinet minder gaat doen om de klimaatverandering aan te pakken.

Reacties op aanpak Nederlandse overheid

- Onder ondernemers en academici groeit de onrust. Is het offer dat de samenleving betaalt om mensenlevens te redden niet te groot? Caspar Chorus, hoogleraar gedragsmodellen, zegt dat we na verloop van tijd anders naar de crisis gaan kijken: eerst telt elk mensenleven, maar langzaam gaan de belangen van iedereen meewegen. In de ultieme consequentie kan dat opleveren dat je een mensenleven opoffert om er tien te redden.
- Mkb'er Leen de Bruyne schreef namens meer dan honderd leden van Entrepreneurs' Organization (EO) Nederland een open brief aan het kabinet, waarin hij oproept om de huidige intelligente lockdown op 28 april definitief te beëindigen en er een intelligente open-up van te maken. 'Als je als politicus zegt dat de economie ook belangrijk is, gaat je kop eraf.'
- Columnist Asha ten Broeke (Volkskrant) signaleert een nieuwe vorm van discriminatie door de meer economische benadering van de crisis. Dikke, zieke, oude, gehandicapte mensen leven altijd met uitsluiting en discriminatie. En nu komen jullie - columnisten, filosofen - speculeren of je ons categorisch moet uitsluiten van mogelijk levensreddende zorg? Zien jullie niet dat je zo een verschrikkelijke maatschappelijke tweedeling creëert tussen de haves en de havenots, tussen sterken en zwakkeren?
- Positieve reacties op de RTLZ-uitzending op sociale media: Wat fijn, deze uitleg van minister Koolmees over de NOW-regeling op RTLZ!
- Op sociale media is er waardering voor minister Kaag die langsgaat bij het Rode Kruis om vrijwilligers een hart onder de riem te steken.

Nederlanders in het buitenland

- Op sociale media zijn er klachten en hulpvragen, maar ook complimenten voor het werk achter de repatriëring van Nederlandse reizigers

Economie en bedrijfsleven

- Haagse hotels krijgen 'onvoorstelbare klappen': bezetting van 75% vorig jaar naar 5%.
- Met corona-gerelateerde klachten op het werk verschijnen omdat de baas dat wil, of op advies van het RIVM nog even thuisblijven? Trouw kreeg deze week meerdere berichten binnen van bezorgde werknemers die zich afvragen hoe het kan dat ze voor deze keuze komen te staan. Waarom moeten zij werken met griepklachten, terwijl hun huisarts en het RIVM iets anders adviseren?
- De wereldwijde coronacrisis heeft aan pensioenfondsen een 'mokerslag' uitgedeeld.

Zorg

- Voor wie is er straks plek op de IC en voor wie niet? Het maximum aantal van 2400 IC-beden houdt de gemoederen bezig. Ethische vraagstukken dienen zich aan in de media. Het sentiment zweeft tussen hoop en vrees.

Defensie

- Medewerkers van o.a. de marechaussee brachten donderdagmiddag een hulde aan zorgmedewerkers van de ziekenhuizen in Maastricht, Heerlen, Weert, Venlo, Sittard-Geleen en Roermond.

- Volgens Rob de Wijk (HCSS) heeft Nederland in het verleden kansen laten liggen om een sterke, centrale crisisstructuur aan te leggen. Daarnaast zou de priorisering van de NCTV ten koste van het LOCC zijn gegaan.
- Rob de Wijk schrijft ook dat de coronacrisis volop mogelijkheden biedt voor geopolitieke verandering en dat China hoogstwaarschijnlijk een leidende rol zal spelen in de wereldpolitiek bij een gebrek aan solidariteit binnen de EU en een onveranderd 'America first' beleid in de VS.
- In de NRC wordt uitgelegd waarom wereldleiders de neiging hebben om de coronacrisis in oorlogstermen te beschrijven. De ernst van de crisis en de noodzaak verregaande middelen te rechtvaardigen worden o.a. als oorzaken voor het gebruik van oorlogsretoriek genoemd door de auteurs.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • Patiënten, medewerkers en bezoekers van gesloten Nederlandse ziekenhuizen • Bedrijven getroffen door gevolgen van het virus of door maatregelen. • Nederlanders op de cruiseschepen MS Zaandam en MS Rotterdam	• Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders • Werknemers en klanten van getroffen bedrijven • Zorginstellingen en personeel. • Familie van Nederlanders die vanwege het coronavirus gestrand zijn in het buitenland • Reisorganisaties en luchtvaartmaatschappijen • Organisaties met getroffen medewerkers/studenten	• Algemeen publiek • Politici.